

4.2 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen is gedefinieerd als 'het vermogen van de gemeente Terschelling om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde zijn taken te kunnen voortzetten'. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen weerstandscapaciteit (zijnde de middelen waarover de gemeente beschikt/kan beschikken om niet- begrote kosten te dekken) en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente, maar ook voor de meerjarenraming.

In het voorgaande is aangegeven dat het weerstandsvermogen van belang is voor het opvangen van mogelijke risico's die de gemeente loopt. Als beleidskaders voor risicomanagement gelden de financiële verordening (ex art. 212 Gemeentewet), de nota van reserves en voorzieningen en deze begrotingsparagraaf.

In het navolgende overzicht worden de onderkende risico's weergegeven met de mogelijke financiële impact.

Belangrijkste financiële risico's	Gevolgen	Maatregelen	Risico
1 Sociaal Domein	<ul style="list-style-type: none"> - onvoldoende rijksbudget om benodigde aanbod voor zorg/ ondersteuning te realiseren - uitvoering door de Dienst SoZaWe NW Fryslan - generalisten/eilandteam worden ingehuurd 	<ul style="list-style-type: none"> - er is een reserve Sociaal Domein gevormd - beheersing/monitoring van de uitvoeringskosten - lasten en budgettering regelmatig toetsen 	<ul style="list-style-type: none"> - groot - groot - groot
2 Gemeentefonds	<ul style="list-style-type: none"> - systematiek van "trap op, trap af" houdt in dat nieuwe bezuinigingen van het Rijk een verdere verlaging van het gemeentefonds tot gevolg heeft 	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring van ontwikkelingen binnen het gemeentefonds om snel te kunnen bijsturen 	<ul style="list-style-type: none"> - groot
3 Campus Maritiem Instituut	<ul style="list-style-type: none"> - terugkoopverplichting van de voormalige intermaatgebouwen aan de Dellewal tegen hetzelfde bedrag als de verkoopprijs € 2,8 miljoen 	<ul style="list-style-type: none"> - de intermaatgebouwen ter verkoop aanbieden 	<ul style="list-style-type: none"> - gering
4 Complex voormalige dancing Dellewal	<ul style="list-style-type: none"> - de huidige boekwaarde is bijna € 2,3 miljoen, deze boekwaarde zorgt voor een beperking voor rechtmatigheid in de jaarstukken 	<ul style="list-style-type: none"> - een eventuele verkoopprijs is door de raad op minimaal de huidige boekwaarde gesteld en geldt als reëel 	<ul style="list-style-type: none"> - gering
5 Duurzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> - het Ambitiemanifest "Terschelling zelfvoorzienend in 2020" is een ambitie die in de komende jaren behoorlijke fysieke en financiële inspanningen vergt 	<ul style="list-style-type: none"> - in de meerjarenbegroting is voor elk project een budget beschikbaar gesteld 	<ul style="list-style-type: none"> - gering
6 Bestemmingsplannen	<ul style="list-style-type: none"> - het opstellen van ruimtelijke plannen wordt steeds complexer door nieuwe wet- en regelgeving, zoals Natura 2000, Ecologische Hoofdstructuur en tal van voorschriften - als gevolg hiervan zullen de kosten voor Ruimtelijke Ordening stijgen - uitvoering masterplan havengebied 	<ul style="list-style-type: none"> - het zo volledig mogelijk budgetteren om overschrijdingen te vermijden - er wordt jaarlijks vanaf 2018 gereserveerd met een bedrag van € 150.000, jaarlijks oplopend met € 50.000 tot een maximum van € 300.000 	<ul style="list-style-type: none"> - groot - groot
7 Onderhoud kapitaalgoederen	<ul style="list-style-type: none"> - de hoogte van de voorzieningen zijn niet toereikend om het noodzakelijke onderhoud te dekken 	<ul style="list-style-type: none"> - extra storting in de voorziening gebouwen en de voorziening wegen en paden 	<ul style="list-style-type: none"> - groot
8 Garanties	<ul style="list-style-type: none"> - de gemeente staat momenteel garant voor de rente en aflossing van leningen tot een bedrag van € 9,5 miljoen 	<ul style="list-style-type: none"> - het jaarlijks beoordelen van de financiële gegevens van de geldnemende organisaties 	<ul style="list-style-type: none"> - gering
9 Electronische overheid en ICT	<ul style="list-style-type: none"> - behoorlijke inzet van gemeente gevraagd voor met name het project Grootschalige Topografie - nauwe samenwerking binnen het Waddenverband met de gemeente Leeuwarden, zoals EGEM-programma 	<ul style="list-style-type: none"> - het beschikbaar stellen van benodigd budget - zicht houden op mogelijke financiële consequenties 	<ul style="list-style-type: none"> - groot - groot

Weerstandsvermogen

Het beleid omtrent het weerstandsvermogen is vastgelegd in de door de raad vastgestelde financiële verordening (januari 2017) naar aanleiding van artikel 212 van de Gemeentewet.

Ratio weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de risico's waar géén maatregelen voor zijn getroffen, zogenaamde restrisico's, en de aanwezige beschikbare capaciteit die de gemeente Terschelling heeft om die niet begrote kosten op te vangen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{8.377.000}{3.345.000} = 2,5$$

Het waarderingscijfer voor een ratio $\geq 2,0$ is uitstekend.

Weerstandscapaciteit

In december 2015 is door de raad de Nota reserves en voorzieningen 2016 – 2020 vastgesteld. In deze nota is het weerstandsvermogen per 1 januari 2016 vastgesteld op € 3.151.000 jaarlijks te verhogen met 1,5% over de stand aan het begin van het jaar.

In de volgende tabellen is de weerstandscapaciteit nader uitgewerkt.

Reservepositie per 31 december					
in €	2018	2019	2020	2021	2022
Algemene reserve	3.879.000	3.580.000	3.269.500	3.287.000	3.549.500
Bestemmingsreserves (onbeklemd)	300.000	300.000	250.000	250.000	200.000
Bestemmingsreserves (beklemd)	4.548.000	4.307.000	4.430.000	4.189.000	4.264.000
Totaal	8.727.000	8.187.000	7.949.500	7.726.000	8.013.500

Weerstandscapaciteit per 31 december					
in €	2018	2019	2020	2021	2022
Algemene reserve	3.879.000	3.580.000	3.269.500	3.287.000	3.549.500
Minimaal benodigde weerstandscapaciteit	3.295.000	3.345.000	3.395.000	3.446.000	3.498.000
Totaal	584.000	235.000	-125.500	-159.000	51.500

Uit de tabel valt af te lezen dat wij in de jaren 2020 en 2021 tijdelijk niet aan de door de raad geformuleerde norm zullen voldoen.

Bij besluit van 15 mei 2015 (wijziging van het Besluit begroting en verantwoording gemeenten) is het opnemen van kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing verplicht gesteld met ingang van het begrotingsjaar 2016.

De volgende kengetallen dienen ter ondersteuning bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente worden toegevoegd:

1. Netto schuldquote
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
3. Solvabiliteitsratio
4. Structurele exploitatieruimte
5. Gemeentelijke belastingdruk

Bij de beoordeling van de financiële positie is het van belang de kengetallen van een adequate toelichting te voorzien.

4.2.1 Netto schuldquote

Netto schuldquote					
in €	2018	2019	2020	2021	2022
A. Vaste schulden	9.700.000	8.945.000	8.189.000	7.433.000	6.680.000
B. Netto vlottende schulden					
C. Overlopende passiva	3.046.000	2.513.000	2.507.000	2.313.000	2.120.000
D. Financiële vaste activa	582.000	562.000	541.000	520.000	500.000
E. Uitzettingen met looptijd korter dan 1 jaar					
F. Liquide middelen					
G. Overlopende activa					
H. Baten	21.351.000	21.464.500	21.856.500	21.833.500	22.068.000
Stand per 31 december = (A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%	57%	51%	46%	42%	38%

NB: Het financieringstekort is voor de begrotingsjaren vermeld onder de overlopende passiva.

De netto schuldquote geeft aan of de gemeente investeringsruimte heeft of juist op zijn tellen moet passen. De te hanteren indicaties zijn:

- Schuldquote onder de 100%: voldoende
- Schuldquote boven de 100%: matig
- Schuldquote boven de 130%: onvoldoende

De gemeente Terschelling heeft volgens deze cijfers dus voldoende investeringsruimte.

4.2.2 Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen					
in €	2018	2019	2020	2021	2022
A. Vaste schulden	9.700.000	8.945.000	8.189.000	7.433.000	6.680.000
B. Netto vlottende schulden					
C. Overlopende passiva	3.046.000	2.513.000	2.507.000	2.313.000	2.120.000
D. Financiële vaste activa	582.000	562.000	541.000	520.000	500.000
E. Uitzettingen met looptijd korter dan 1 jaar					
F. Liquide middelen					
G. Overlopende activa					
H. Baten	21.276.000	21.389.500	21.781.500	21.758.500	21.993.000
Stand per 31 december = (A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%	57%	51%	47%	42%	38%

De genoemde criteria bij de schuldquote gelden ook voor dit kengetal.

4.2.3 Solvabiliteitsratio

Solvabiliteitsratio					
in €	2018	2019	2020	2021	2022
A. Eigen vermogen	8.486.000	8.260.000	7.708.500	7.751.000	8.038.500
B. Totaal vermogen	25.314.000	24.413.000	23.451.000	22.538.000	21.625.000
Stand per 31 december = (A/B) * 100%	34%	34%	33%	34%	37%

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

De te hanteren indicaties zijn:

- Solvabiliteitsratio 50% en hoger: voldoende
- Solvabiliteitsratio lager dan 50%: matig
- Solvabiliteitsratio kleiner dan 30%: onvoldoende

De gemeente Terschelling scoort hier matig.

4.2.4 Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte				
in €	2019	2020	2021	2022
A. Totaal structurele lasten	20.419.000	21.202.000	21.069.000	21.036.000
B. Totaal structurele baten	20.621.000	21.111.000	21.421.000	21.655.000
C. Totaal van de structurele toevoegingen aan de reserves	0	0	0	0
D. Totaal van de structurele onttrekkingen aan de reserves	0	0	0	0
E. Totaal van baten (incl. mutaties in reserves)	21.118.000	21.842.000	21.834.000	22.068.000
Structurele exploitatieruimte = ((B-A)+(D-C))/E * 100%	1%	0%	2%	3%

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele vrije exploitatieruimte is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

De gemeente Terschelling scoort met deze ratio een voldoende.

4.2.5 Gemeentelijke belastingdruk

Gemeentelijke belastingdruk					
in €	2018	2019	2020	2021	2022
A - OZB lasten voor een gemiddeld gezin	306	315	325	334	344
B - rioolheffing	176	176	176	176	176
C - afvalstoffenheffing	197	197	197	197	197
D - eventuele heffingskorting	0	0	0	0	0
E - totale woonlasten	679	688	698	707	717
F - woonlasten COELO	721	721	721	721	721
G - Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde 2018 (E/F)*100%	94%	95%	97%	98%	99%

De gemeentelijke belastingdruk geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente Terschelling zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde van 2018.

Bij een percentage lager dan 100% is de gemeentelijke belastingdruk lager dan de gemiddelde belastingdruk in Nederland. Op Terschelling is dat dus het geval.

4.2.6 Tabel kengetallen

Totaal overzicht kengetallen					
in %	2018	2019	2020	2021	2022
Netto schuldquote	57%	51%	46%	42%	38%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen	57%	51%	47%	42%	38%
Solvabiliteitsratio	34%	34%	33%	34%	37%
Structurele exploitatieruimte		-2%	0%	-1%	0%
Gemeentelijke belastingdruk	94%	95%	97%	98%	99%